ч. 56 (13.005). Львів, неділя 13. березня 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 28·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і понар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-24.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Уркаїнські авдиції у радіо.

Під увагу слухачам і керманичам Польського Радія.

Постійна й систематична, але не злобна, лише строго ділова й обєктивна критика програмової політики Польського Радія; надавичайно охоче поміщування в „Ділі“ усіх голосів наших радіослухачів; врешті висунення позитивного настирливого домагання устійнених українських авдицій, — уся ця „кампанія“ „Діла“ починає видавати овочі. Заворушилися маси українських радіослухачів, зацікавилися цією справою найповажніші краєві установи, зацікавились деякі українські кола й у Варшаві, так, що годі було довше й польським керманичам Радія проходити дальше байдуже мимо цього руху. Перший пролім у „традиції“, яка полягала на надаванні авдицій виключно в одній польській мові, зробили продукції українських церковних хорів із Варшави і Львова, надача святочних Богослужень, врешті деякі артисти-співаки: тоді вперше залунало українське слово у Польському Радію і — на диво — показалося, що антени від такої єресі не порвалися, ані голосників і слухавок не порозширало. Колиж відповідальні керманичі Польського Радія у Варшаві і у Львові мусіли признати, що установа Радія є не лише польською політично-пропагандивною експозитурою, але передусім торговельним підприємством та державною установою, призначеною для **всіх** громадян, — тоді, послідовно, мусіли признати також слушність принципу, що тисячі радіо-абонентів і радіо-слухачів українців мають право домагатися авдицій у їх рідній мові. Зрештою, чи входили в гру такі чи інші аргументи українців і такі чи інші мотиви поляків з Радія, фактом є, що у вівторок біж. тижня в Шевченкові роковини уперше варшавська стація надавала відчит в українській мові, а радієві програми заповіли вже й слідуючий відчит. Одночасно ПАТ офіціяльно повідомив про вирішення у позитивному дусі засадничого питання українських авдицій у Польському Радіо. Позитивне становище зайняв теж офіціяльний орган львівського воєвідства „Ґазета Львовска“ у передовій статті п. н. „Українці й Польське Радіо“: хоча автор дуже обережно застерігається, що це виключно компетенція Програмової Ради П. Р., а проте наводить низку аргументів за українськими авдиціями і висловлює надію, що й польське громадянство „дасть свою згоду, зрозумівши, що річ іде про добру і корисну справу“.

Стверджуючи з признанням усі ці факти, не можемо проте стриматися від вислову острасту, чи в будучому не будуть появлятися українські авдиції, проти яких будуть змушені протестувати — українські слухачі. Не хочемо давати за приклад історії з хором із Ляшок, бо це була суто-політична імпреза і на ній — слушно — попеклося само Радіо. Але може вийти компромітація також із тими авдиціями, до яких рішаючі чинники в Радіо підходитимуть і з найкращою волею. Приклад: недавній радієвий концерт одного українського аматора-музики, проти якого, з чисто мистецьких оглядів, запротестував — як довідуємося — безпосередньо авторитетний представник українського музичного світа. Тому може легко трапитися, що на історичну, етнографічну, технічну чи літературну тему буде в Радіо говорити прелеґент — з найменшими до цього кваліфікаціями. Очевидно, що в даному випадку є цілком одинаковий, спільний інтерес усіх заінтересованих чинників: Польського Радія, фахових кол і українських слухачів, — щоби українські авдиції стояли на справді високому рівені. Для українців важливий тут окремий момент: момент культурно-національного престіжу.

Щоби оминути таких дисонансів, необхідна гармонійна **співпраця представників Радія українського громадянства.** Кілька днів тому, ми повідомляли про рад. українську анкету, на якій рішено заснувати статутове радієве т-во, до якого компетенцій буде належати цілість українських радієвих справ. До часу затвердження статуту Т-ва займається цими справами приватний гурт людей доброї волі, свідомих ваги доброї справи і звязаних особисто з мистецьким, технічним і літературним світом. В найближчих днях буде внесений до Програмової Ради у Варшаві меморіял, в якому будуть порушені найважніші моменти цієї далеко не такої простої справи. Але покищо, негайно треба усунути деякі аномалії. Найважнішою з них **є анґажування до Радія виконавців українських точок, на власну руку, без контролі компетентних українських чинників.** Практичне вирішення цієї справи уявляємо собі в той спосіб, що поміж надавчими стаціями (а радше програмовими референтами Радія) і згаданим українським комітетом (тепер — гуртом діячів) буде — у Варшаві й у Львові — звязковий (один там і один тут), який буде користуватися довірям обох сторін. До компетенцій цього звязкового буде належати узгіднювати й устійнювати кандидатури всіх українських виконавців. Українці між собою, тут у Львові, і поміж львівською громадою та варшавською, напевне швидко порозуміються, тим більше, що ніякі засадничі ріжниці не можуть входити тут у гру. Це наша внутрішня справа, яку треба мерщій полагодити, щоби не було дисонансів і щоби одні другим не шкодили.

Дальша боротьба за наші слушні вимоги на терені Радія мусить іти організовано і скоординовано, а ведена таким способом — вона напевне вийде на добро і українським радіослухачам і установі Польського Радія.

—o—

Шангай.

ЙОГО СТРАТЕҐІЧНО-ПОЛІТИНЕ ЗНАЧІННЯ.

Думки військового

I.

Цей порт на Жовтім морі — природний вихід із долини „Сина Морів“ — ріки Ян-Це-Кіянгу — місце, де торговельні океанські міжнародні шляхи стикаються з 300-міліоновою масою жовтих консументів, уже віддавна звертає увагу всього світу тими подіями, що розгортаються в його районі та на його вулицях.

Вони — величезний живчик цілого комплексу змагань, бажань і впливів, про які вже ми нераз писали на сторінках „Діла“.

Пригадаємо побіжно, що вказували ми, що Далеко-східний конфлікт був наслідком змагань Японії, ще зперед 35 років, причин загально-соціяльного та економічного характеру.

Пригадаємо, що ті наші прогнози, що японо-китайський конфлікт є лише передмовою до впливів двох суперечних систем: концентрованого, приватно-феодального капіталістичного устрою Японії і державного капіталізму зі соціялістичними гаслами в СРСР.

Ми вказували, як послідовно розгорталися стратеґічні операції в Манджурії, аж до менту зосередження більшої групи китайських військ у районі Жа-Хе, та по течії Ляо-хе, та ставили прогнозу щодо двох рішень, можливих для японського ген. штабу: продовження акції на Харбін—Владивосток або протидіяння китайцям.

І ось Шангай! Чому-ж звилось це нове огнище боротьби, так далеко від Манджурії, нібито з цілою акцією неповязане? Так нібн неповязане, як може видатися неповязаним занедужання на нежит після застудження ніг.

Тому, що для японського командування стояло на перешкоді скупчення китайських військ у напрямку на Мукден, можливість збільшення їх числа та евентуальних операцій на лінії Ціцікар—Харбін, воно мусіло шукати способу, якби це скупчення розбити.

Тут були два способи: простий і посередній.

Простий — розбити те, що стоїть у долині Ляо-хе, але тоді на поклик до бою моглиб звитися сюди нові маси китайських військ, що прийдуть своїм на поміч. Крім того, тяжко бити чисельно сильнішого ворога на широких фронтах, де він може розгортати **всі свої сили.**

Другий, посередній — це було відтягнути ворожі сили з цього небезпечного напрямку, а для того треба було вжити найсильнішого засобу оборони — наступу на таке небезпечне місце ворога, для захисту якого він міг би стягнути свої найбільші сили. До того це місце мусілоб мати такі терени, що не даваліб змоги використати чисельну перевагу одної із воюючих сторін.

Ось це друге рішення очевидячки прийняв японський ґен. штаб і вибрав Шангай, що лежить на прямому шляху на Нанкін, — один із осередків сучасного політичного життя Китаю, та ще на межі між південним і північним Китаєм, що таки сильно ріжняться один від одного побутом і релігіями; більш ніж, наприклад Наддніпрянщина та Наддністрянщина, „Конгресувка“ та Познанщина.

У районі цього порту, і так важного, є вузина між морем та широким річищем Ян-Це-Кіянгу, вузина завширшки яких 30—40 кільометрів яку можна обстрілювати із пануючої на морі і на Ян-Це-Кіянгу японської фльоти.

Отже вибір місця удару стратеґічно був дуже вдатний і наслідки виявилися відразу: маси китайських збройних сил, майже все, що було в Китаї впорядкованого, кинулось до Шангаю. Прийшли сили з півдня і, головно, з півночі, лишаючи японцям вільну руку в Манджурії. І вони використали це відомою вже операцією проти Харбіна, яка, була лише льоґічним продовженням операції Ціцікарської.

Крім того в Шангаю переплітаються інтереси всіх европейських держав, що, як ми вже писали, не дуже то можуть збройно протидіяти Японії. Краще їм переконувати Китай, щоб він припинив боротьбу, що загрожує їхнім інтересам, з огляду на стратеґічно-політичне значіння Шангаю.

Одначе з огляду на те, що бої в районі Шангаю продовжуються, набіраючи щораз більшого напруження, доводиться нам припустити, що японці не гадають обмежитися лише цим стратеґічним, уже досягненим успіхом, а прямують може до остаточного вирішення китайської проблеми, шляхом, чи то повного винищення вивчених і підготовлених збройних сил Китаю, чи то психольоґічного знищення китайського спротиву, бо фізично підпорядкувати 300-міліонову масу Японії ледве чи буде по силам.

Всеволод Петрів,
ґен. штабу ґенерал хорунжий

—o—

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО ПОСЛА.

ЛУКІВ, 11. III. ПАТ. Комуністичний посол Розенберґ скликав тут віче без дозволу влади. Коли поліцай перервав йому промову, члени жидівської комуністичної боївки обкидали його камінням. Прийшло більше поліції яка розігнала віче. **Розенберґа арештували.**

Банки і кріза.

Пять англійських великих банків, які є головною основою англійської банковости, втратили на девальвації фунта 15—20 проц. своїх резервових фондів, однак мимо того їх зиски, а вслід за ним дивіденди впали незначно. Зате зменшилися льокати і депозити, а то тому, що загальне господарське положення Англії в минулому році сильно погіршилося. Коли порівняти дані цих банків за рр. 1930. і 1931. то справа виглядає так:

	1930	1931
	в міліонах	фунтів:
зиски	10.0	9,1
дивіденди	8,3	7,3
льокати	117,9	109.4
депозити	1.702,4	1.568,6

Однак на загал ці банки передержали останній рік добре, бо давно нагромаджені резерви помогли в біді.

Зате Банк Міжнародніх виплат проспeрує, начеб крізи зовсім не було. В попередньому році (1930-31) виказав 11.5 міліонів франків шв. зиску, а в цьому (1931-32 — рік кінчиться в березні) оцінюють його зиски на 13 міл. шв. фр. Передбачують, що 6 проц. дивіденда буде напевно виплачена. Незначні втрати потерпів банк на спаді курсу ени. Але зате скористав на девальвації фунта, а то тому, що мав у себе в час заломання 3.5 міл. фунтів, а а зате мав 4.5 міл. фунтів зобовязань, які заплатив здевальюваним грошем і заробив на цім 11 міліонів шв. франків. Видно, що не всім кріза шкодить.

Спільні чи окремі свята?

Голос през. Юліяна Романчука про церковно-обрядові справи.

На сторінках „Діла“ ведеться тепер дискусія про реформу календаря, якого ми досі придержувалися. Хочу і я сказати про це кілька слів, а при цій нагоді порушити деякі справи, які з реформою календаря стоять у ближчому або й у дальшому звязку.

Реформу календаря вважаю *за дозрілу до переведення вже тепер*. Цеж просто стид перед цивілізованим світом, що ми, галицькі українці, ще в XX-му столітті придержуємося календаря, перестарілість якого кожному хоч трохи освіченому цілком ясна. Ще доки в царській Росії панував всевладно юліянський календар, могли ми покликуватись, що не хочемо відріжнятись від наших наддніпрянських братів. Але тепер, коли того вже нема, коли полудневі славяни також завели в себе григоріянський календар, то нам одиноким справді стидно признаватись перед світом, що наш нарід усе ще не дозрів настільки, щоби зміг зрозуміти потребу зміни перестарілого й астрономічно фальшиво обчисленого календаря.

Стидно і непотрібно, бо коли почин до зміни календаря дадуть наші, а не чужі нам компетентні чинники, то чейже наш нарід не тільки проти цього не виступить, але навіть *радо це повитає*.

Побоювання, що зміна календаря затре ріжниці між нашим і латинським обрядом та через це облекшить і причиниться до частішого переходу на цей останній, по моїй думці, — *нестійні*. Такі побоювання були в XVI-му, а навіть у XVII-му столітті також у протестантів (євангеликів), але вони показалися неоправданими. А в новіших часах помічаємо радше частіші переходи з католицизму на протестантизм, ніж навпаки. Наш обряд ріжниться прецінь від латинського не тільки календарем, але також змістом і мовою богослуження та й тим, що наші священики здебільша жонаті. Та про це останнє скажу ще кілька слів пізніше.

В суті річи при зміні календаря йде майже виключно про святкування свят спільно з латинниками, бож у практичному щоденному житті ніхто в нас не придержується юліянського календаря. За таким спільним святкуванням обізвалися в „Ділі“ вже числені голоси і навели стійні по моїй думці причини, які за ним промовляють.

Тому не маю потреби повторювати цих арґументів, тільки хочу тут звернути увагу на те, що *в нас взагалі надто багато свят*. Святкування Різдва і Великодня цілих три дні не підносить величности й урочистости цих свят, але радше їх обнижує, а то й причиняється до непотрібного дінюхування. Багато людей на третій день згаданих свят майже не зважає, береться до своїх звичайних занять і так обнижує повагу й величність цих найбільших свят.

Але і крім третього дня Різдва й Великодня є ще у нас багато свят, які, думаю, можна би або перенести на неділю, так як це сталося зі святом Божого Тіла, котре ми відмінно від латинників святкуємо не в четвер, тільки в неділю, або переміняти їх на церковні свята, котрі не обовязують загалу до їх святочного обходження, так як це ...ся недавно з деякими латинськими святами (нпр. Пр. Д. М. Ґромн., Різдво Пр. Д. М. і ін.).

Тут завважу, що *наші богослуження і церковні відправи видаються ч..ні за довгі*. Наша співана Служба Божа є щонайменше півтора раза довша від латинської. Це має той наслідок, що одні умисно чи мимохіть спізнюються, другі відходять з церкви перед кінцем Служби Божої, що очевидно псує урочистий настрій тих нечисленних, котрі мають змогу бути на цілій Службі Божій. Обтяжує це фізично також наших, особливо старших, священиків.

Ще більше в знаки даються і священикам і вірним наші *довгі похоронні або й інші відправи на вільнім воздусі*, особливо коли вони відбуваються при несприяючій погоді: серед морозів, вітру та дощу. Тут люди трохи слабшого здоровля просто не можуть взяти участи в цілій відправі без наражения себе на тяжку недугу. Мені нераз доводилося чути з цього приводу нарікання чужинців, котрі були змушені офіціяльно взяти участь у похоронах наших визначніших людей. Багато з них відходило перед кінцем похоронів.

У нас була вже навіть спроба скоротити нашу Службу Божу. При кінці сорокових років минулого століття незнаний мені ближче о. Озаркевич, парох в одному з більших покутських місточок, переклав латинську Службу Божу на нашу мову, підучив трохи дяка та взявся до відправи. Почав Богослуження словами: „Приступаю до івтаря божого“ („Intraibo ad altarem Dei“). Але дяк, видно, таки був недостаточно підготований, бо крикнув з досадою: „А приступило тобі до голови!“ — і вийшов з церкви. Так і скінчилась ця перша спроба невдачею.

Дальше здається мені, що в нас *за багато постів* і що *вони надто довгі*. Це причиняється до того, що багато вірних, крім може посту у великому тижні, інших постів майже зовсім не придержується; бо заховувати всі пости надто тяжко, а коли привикнути не зважати на деякі пости, то за цим легко вже йдуть і інші.

Тому, що в нас *у часі постів весілля заборонені* і треба на це дозволу нашої церковної влади, то особливо *при мішаних подружах доводить це нераз і до зміни обряду*, щоби в цей спосіб обминути потребу старатися про згаданий дозвіл, якого, коли весілля не припадає в часі латин-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 13. БЕРЕЗНЯ 1932.

БОРИС КУДРИК.

Муціо Клементі.

(В 100-і роковини смерти 1832—1932.)

Дня 10. березня ц. р. минуло повних 100 літ, як в Івшем (Evesham) в Англії помер великий італійський композитор Муціо Клементі. Його імя відоме в першу чергу піяністам і звязане тісно з історією фортепяну, його технікою та методою гри. Сто літ ділить нас від смерти мистця, а майже стошістьдесять від його першого виступу на всесвітній музичній арені — і дарма, що від його смерти, ба вже й за його життя і протягом усього XIX. століття появилася на полі фортепянової музики ціла низка нових імен, течій, реформ, та вони всі справді внесли багато цінного в скарбницю мистецтва, але не встигли стерти з карт історії імени старого маестра, ані навіть ослабити його могутнього значіння.

Розглянькмося в історії будови фортепяну в XVIII. століттю. Ще бодай до яких 50-их—60-их років століття панують давні клявікорди, клявіцимбали і шпінети — інструменти, в яких за ударом клявіша потручує струну не молоточок, як у новітньому фортепяні, але язичок, вироблений зі металю або кусника птичого пера, прикріпленого на рухомо осадженім патичку. Тим усім інструментам недоставало співучої протяглости, сили та подтливости звука — прикмет, якими пишаються новітні фортепяни. І вже 1710 чи 1711 року винайдено прототип молоткової механіки (Гебенштрайт і Крістофорі), у 30-их роках будують уже в Парижі молоткові інструменти, а в 60-их роках починає приїматися нова механіка також у Німеччині. Зільберман, Штайн, Штрайхер, Швайґгофер, Бродвуд, Ерард, Пляєль — ось імена дальших досконателів нового інструменту. Спромога добувати всякі динамічні відтінки від крайнього пяно до крайнього форте включно надала йому теперішню назву „forte-piano“ або „piano-forte“. Але, що ця назва, строго беручи не є назвою інструменту як такого, то не дивниця, що давня традиційна назва „cembalo“, „clavecin“ не могла відразу зникнути і продержалася аж по двацяті роки минулого століття, чого доказом хоч би перші видання сонат Бетовена.

Муціо Клементі уродився 1752 (не 1746, як старші життєписи подають!) в Римі, як син папського надворного золотаря. В 18 році життя переноситься він до Англії, де й приймає тамошнє горожанство. В 1773 р. виходять його три перші фортепянні сонати (оп. 2.), де зазначується відразу новий піяністичний стиль, прикладений уповні до нового молоткового фортепяну. За трицять літ 1780—1810 відбуває композитор ряд концертних поїздок по Европі. З них важнішими є подорож до Парижа, Відня (де 1781 р. грає навзаводи з Моцартом) і Петербурга, де в 1800-их роках гуртує довкола себе учнів, між іншими славного пізніше Джона Фільда (1782—1837), творця ноктурнів і попередника Шопена в ділянці тієї форми. Від 1810 р. до смерти 1832 живе Клементі майже виключно в Льондоні, відданий не лише творчій та вчительській праці, але також веде власну фабрику фортепянів (спільно з Колярдом) і музичну накладню.

Як уже сказано, Клементі записався в історії музики як піяніст-віртуоз і педагоґ, творець нової техніки гри. Вершком його педагогічної діяльности є 3-томовий твір „Gradus ad Parnassum“, виданий 1817 року. Це рід вищої школи фортепяної гри, що містить усякі можливі технічні проблеми від основної незалежности пальців аж до найскладнішої поліфонії включно. Звідтіля вийшли численні парости новішої піяністики, зазначені оcьтакими іменами, як Дуссек, Крамер, Берґер, Гуммель, Фільд, Кленґель, Калькбреннер — усе власні учні Клементія — а передовсім Бетовен, Вебер, Шуберт, Мендельсон, Шуман, ба навіть Шопен, Ліст і Брамс. І навіть такий громовладний титан фортепяну, як Ліст, не зміг підкопати високої педаґоґічної вартости „Gradus-a Parnassum“. Наче мініятурою „Gradus-a“ є „Préludes et Exercices“, де композитор також приготовляє учня до поліфонічної гри, вводячи часто форму двоголосного канону.

Технічний первень зазначився також у його сонатах (в числі понад 60), почавши від перших з 1773 року аж до останніх, писаних поза 1820 рік. Деякі з них стоять на найвищім рівні тодішньої піяністичної трудности. Форми концерту з достроєм орхестри Клементі не управляв зовсім. Літературу для початкових учнів збогатив 12-ма партісними сонатінами. Писав також сонати на чотири руки, на два фортепяни, на фортепян і скрипку і навіть кілька симфоній, зовсім призабутих.

Та поза піяністично-педаґоґічним значінням творчости Клементія не можна поминути її чисто-музичних цінностей. Безперечно, що між його творами є багато річей сухих і поверховних, де автор або мав на увазі в першу чергу технічний вишкіл пальців, або — коли глядимо на річ історично — хоче показати перед публикою шумну звучність нових ще тоді молоткових фортепянів і немов дитина бавиться їхнім звуком. І в науковому репертуарі саме ця категорія творів репрезентує його коли не виключно, то переважно. Наслідком цього запанував досить некорисний осуд про його творчість, головно в нас, де старру музику плекають усе ще надто багато. Тимчасом істнує ще „тамтой другий Клементі“ ...

Поважна невдача Б. Б. на Волині.

Збори Луцької Просвіти.

Загальні Збори Луцької Повітової Просвіти, що має біля 130 філій по селах, викликали більше зацікавлення, ніж можна було сподіватися. До тих зборів (вони відбулися 6. березня) пішла досить помітна підготовка, як устна, так і пресова, у двох крайніх таборах — „певних" і сельробів. „Україн. Нива" від кількох тижнів „обстрілювала" Просвіту з усіх боків, щоби морально її зруйнувати й легше захопити „фронтовою атакою" на загальних зборах, що заздалегідь обіцяв перевести б. голова п. П-ський. Пресова кампанія відбилася й на сторінках місцевої польської преси, ба навіть у „Краківському Курері Цодзенному", які „інформували", що будім-то за впливи в Просвіті борються: група „безпартійного" п. Петриківського, б. сенатора з радикальної листи, а нині „ріднохатівця", УНДО на чолі з Островським і сельроби.

Тому й не дивно, що на збори прибуло понад 250 філіяльних делегатів і місцевих членів. Зборами проводив п. П. Бондарук. Б. голова п. Петриківський, доповнюючи звіт з діяльности Просвіти, почав вихвалювати свої політичні „сальтомортале", доказувати їх необхідність, робити прозорі натяки на „нельояльність" інших і т. д. Збори не дали йому докінчити цього „вірую", почулися вигуки: провокація, демагогія і т. п. Врешті постановили не допускати подібних політичних промов.

Другим гострим моментом були вибори голови Просвіти. На кандидатів зголошено: Вачевського (сельроб), В. Островського й б. голову Ев. Петриківського. В. Островський зняв свою кандидатуру, але на просьбу зібраних згодився кандидувати. Висліди були несподівані: Вачевський одержав 91 голосів, Островський 87 і Петриківський 81. З огляду на те, що для вибору голови треба абсолютної більшости голосів, кандидатура п. Петриківського відпала. Між першими двома кандидатами треба було перевести друге голосування.

Сельроби зняли дику бучу, домагаючися визнати головою їхнього кандидата і врешті демонстраційно почали покидати салю; інші стрималися від голосування. При другому голосуванні п. Островський одержав 134 голосів, себто таки більше, ніж половину первісно голосуючих, а сельробівський кандидат 4. Вибір присутні зустрінули оплесками.

До ради і на голови 4-х секцій, поза членами попередньої ради п. Глущуком (заступн. голови) й Ів. Бондаруком (скарбник) обрані самі представники молодої генерації: заст. голови п. О. Сакаль, секретар Ол. Проскурня, голова к.-осв. секції М. Тарасюк, муз.-драм. Ар. Сало, бібліотечної С. Авдієнко й орган.-допомогової панна Веремчуківна.

Збори Луцької Просвіти є найкращою ілюстрацією волинської дійсности. Робота „певних" (про що нераз говорилося в „Ділі") значно скріпила крайні ліві елементи, що вже одержали при першому голосуванні найбільше голосів. Прихильника-ж „певних" п. Петриківського, селянство нині таксамо відсунуло від керми Просвітою, як у минулому році відсунуло п. Власовського й Ковалевського. Ці факти багато говорять тим, що вміють думати.

Збори ще раз ствердили й те, що національно настроєні громадяни є найменше зорганізовані й активні. І лише „сельробівський грім" змусив їх очуняти й збитися докупи при другому голосуванні. На жаль, інші „громи" поки що не спонукують їх до подібного гуртування. А чи не час уже?

Учасник.

Радянський Союз не хоче інтервенції.

Ліквідація автономної Молдавії. — Комуністи-поселенці на західних кордонах Радянського Союзу.

Кореспондент „Н. Рѣчи" повідомляє з Києва, що всі молдавани, мешканці т. зв. молдавської автономної республики, одержали приказ приготовитися до переселення у глибину Рад. Союзу.

Більшовицька влада дає таке вияснення ліквідації автономної молдавської держави: Румунія та Польща приготовляють воєнну інтервенцію одночасно з Японією та з тією метою увійшли в тісний контакт із вождами сепаратистичного руху на Україні. Більшовицька влада рішила перевести „чистку" населення у прикордонній області на межі Польщі та Румунії. Тому теперішнє населення автономної молдавської республики (около 248.392 душ) вивезуть у центральні округи Радянського Союзу.

Прикордонні области заселять поселенцями з центральної Росії — комуністами — вірними підпорами радянського ладу. Це нове населення на кордонах Польщі та Румунії зорганізоване на воєнний лад — даватиме чимало пропагандистів до висилки в суміжні держави.

божний вірменин Тайчадин вивінував наш костел доволі щедро.

Із дальшої історії св. Іванського костела знаємо, що ще в 1386—1396. роках був він в управі василіянина Івана, що мабуть був останнім представником свого вимираючого чину, бо вже в 1415. році творить св. Іванський костел дотацію пребенди одного з крилошан латинської капітули, якому теж віддано нагляд над останніми могіканами першої вірменської унії. У 1564. р. втілено св. Іванську деканію до латинської капітули силою розпорядку папського нунція Коммендонія; що з тим розпорядком не було все якслід, свідчить новий процес, який в 1624 р. виточило місто перед короля, називаючи забрання св. Іванського костела й ґрунтів безправством капітули.

У відповідь на це капітула в 1630 р. рекурсує проти рішення королівських комсарів, що підчинили св. Іванську деканію юрисдикції міста. Процес тривав довго й остаточно місто таки одержало посідання раз захопленого костела та його майна.

У 1694. р. вилили для нашого костела невеличкий дзвін, який завісили на т. зв. сигнатурці, що знімалась посередині даху, а коли її після одної з війнов усунули, завісили тільки на вівтарному причілку костела. В 1749. р. згорів костел майже до тла й у стані руман. перетривав до 1836. р., коли його основно відновили. Ця обнова була одною з найбільших, а в парі з тим одною з найменше вразливих на залишки старовинного характеру нашого памятника. Чого не змогла пожежа, того доконала рука варварського реставратора. Крім самого масиву костельної нави не залишилося вже тут нічого, що нагадувалоб на походження костела з половини XIII. віку. Наскільки нещасливою була ця обнова під оглядом консерваційних вимог, настільки скандальною була щодо свого технічного переведення. Вистане завважити, що добудоване тоді підсіння при вході оперто на домовинах костельного кладовища і не довго треба було ждати, щоби так само підсіння як і сам костел не почали рисуватися й грозити упадком.

(Докінчення буде).

—o—

КИТАЙ ОТЯГАЄТЬСЯ З ПЕРЕГОВОРАМИ.

ШАНГАЙ, 12. III. ПАТ. Тому, що багато спірних точок вимагає ще вияснень, не можна надіятися, щоби переговори між Китаєм і Японією розпочалися в найближчому часі. Японці хочуть, щоби китайці означили ясно свої домагання, а китайці, як зачувати, не хочуть приступити до дискусії над справою установлення невтральної смуги в Шангаю.

—o—

КИТАЙСЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

ШАНГАЙ, 12. III. ПАТ. З урядових джерел в Нанкіні повідомляють, що Китай уважає манджурський уряд нелегальною організацією, яку підтримує Японія, і вона буде відповідати за вчинки манджурського уряду. Шеф цього уряду підлягає карі за злочини державної зради. Одночасно урядові кола обвинувачують Японію в нарушенні пакту Союзу, трактату 9 держав і ін.

—o—

ВИБОРЧИЙ МАНЕВР ГІНДЕНБУРҐА.

КЕНІҐСБЕРҐ, 12. III. ПАТ. Одна з місцевих ґазет принесла вістку, мовляв, із кол близьких до Гінденбурґа, що на випадок, якби Гінденбурґ не дістав більшости голосів у Сх. Прусах, він позбудеться маєтку Нойдек у Сх. Прусах і замешкає в Прусах Зах. Маєток Нойдек Гінденбурґ дістав як почесний дар.

—o—

МАДЯРЩИНА ОБМЕЖУЄ ЗАСІВ ПШЕНИЦІ.

БУДАПЕШТ, 12. III. ПАТ. В міністерстві земельних справ відбулася конференція, на якій рішено зменшити посівну площу пшениці на Мадярщині. Причиною цього зменшення продукції є неможливість збуту мадярської дорого випродукованої пшениці за кордоном.

—o—

НОВА РЕЗОЛЮЦІЯ СОЮЗУ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, 12. III. ПАТ. Головна комісія надзвичайного збору Союзу Народів вирішила в справі китайсько-японського конфлікту резолюцію, яку приняло теж пленарне засідання. Для продовжування акції Союзу вибрано новий орган, зложений з 12 членів. У склад цього органу увійшли теж представники Швайцарії, Чехословаччини, Колюмбії, Португалії, Мадярщини й Швеції.

Анкета про відносини в більшовицьких вязницях.

„Журналь де Женев" з 7. березня містить статтю про анкету, уладжену Соціялістичним Інтернаціоналом про жахливі відносини, пануючі в радянських вязницях та на засланню в Сибірі, Туркестані та на Соловках. Головою анкетної комісії є Люї Брукер, один з провідних бельгійських соціялістів. З нагоди цієї анкети нагадується вислів Бухаріна, який на запит, чи на Радянщині є інші партії, крім комуністичної, відповів: „Так, але одна панує, а всі інші у вязницях". В анкеті стверджується, що на Радянщині панує режім дуже подібний до царського, а соціялістичні партії мусять працювати конспіративно, ховаючись. Заазначено докладно, якими нелюдськими засобами ДПУ вимушує зізнання увязнених та примушує до провокаторської служби. Але ще гірші, ніж у вязницях, муки на засланнях та в концентраційних таборах: замкнені камери, ліжка без накриття, брак світла, води, опалу, розстріли під вікнами, аларми, що нищать нерви і т. ін. Засланням радянський уряд намагається свідомо знищити своїх противників морально і фізично.

Ця анкета мала для нас тим більше значіння, що стверджує все те, що говорять українські втікачі з соловецького пекла, і що так по мистецьки змальовує у своїх книжках Віталій Юрченко. Ця анкета може бути добрими ліками для всіх українців, заражених радянофільством.

При цій нагоді треба нагадати, що на найближчих зборах Ліґи Прихильників Союзу Народів в Брюселі, має бути оголошена анкета про становище вязнів та засланців на Радянщині, переведена на пропозицію українського делеґата при Лізі Прихильників Союзу Народів.

(Укр. Бюро в Женеві.)

Японські пляни в Манджурії.

ТОКІЮ, 13. III. ПАТ. Вправді Японія приняла резолюцію Союзу Народів з 30. вересня м. р., однак можливе, що японські війська залишаться довший час у Манджурії. Встановлення нового устрою в Манджурії змінює цілковито ситуацію, тому мусять залишитися там військові відділи, щоби забезпечити спокій та лад, доки сама манджурська держава не зможе цього зробити.

—o—

Розстріли українських втікачів над Дністром.

„Журналь де Женев" та інші европейські часописи декільки разів подавали відомости про масакри більшовицькою прикордонною сторожею втікачів з України та про бої між українськими селянами та військовими частинами ДПУ в прикордонній смузі. Ці вістки дуже на часі з огляду на побут більшовицької делеґації в Женеві, яка демагогічна акція зустрічає збільшену протиакцію протибільшовицьких кол Европи.

(Укр. Бюро в Женеві.)

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Пізнаваймо Львів!

З нагоди курсу для провідників по Львові.

Зачну польським віршиком, бо він тут дуже добре підходить: „Цудзе хваліце, свего не знаціе, самі не веце, що посядаце“.

Роками топчемо ногами по львівських бруках, переходимо сотки разів попри ріжні цінности старовини, а не звертаємо на них уваги. Не тому, що не маємо часу, але часто тому, що їх легковажимо, бо що, мовляв, у такім Львові можемо побачити? А врештою все ми вже нераз бачили...

За границею — то що інше, бо як уже чоловік заплатив гроші за залізницю, то треба ж еже все бачити. Зрештою — від чого там є провідники? — Вони попри справжні великі цінности покажуть вам в Римі місце, „де вовчиця кормила Ромуля і Рема“, вони, — не памятаю вже, в якій святині, — відай у Фльоренції, скриплять залізними дверми від каплиці і кажуть вам подивляти оригінальне скрипіння і т. і., а ви не все подивляєте, бо то загранцця. А на своє нераз не звертаєте уваги.

Я сам пригадую собі, як з подивом дивився на кручені вежі в Копенгагені, а по повороті, своїм звичаєм любуючись із Замку Львовом, на своє велике зачудування побачив аж 4 малі кручені вежі на Волоській Церкві, яких досі не завважив...

Тому дуже щасливу гадку мало Тво „Плай“, устроюючи курс для пізнання Львова. Він справді зветься курсом для провідників по Львові, та це так добре не є, щоби ми мали так дуже кого по нашій землі обводити. Одначе з викладів на курсі, чи то з цілого циклю, чи з поодиноких, може кожний, молодий і старий, скористати, бо хто дійсно пізнає Львів, познайомиться основніше з його багатим минулим і з памятками, той матиме правдиву приємність ходити по нім і оглядати його цінности, бо буде на них глядіти іншими очима та переконається, що й у нас є багато достойного уваги людини, що має змисл до памяток минулого і творів мистецтва.

Д. К.

ЯПОНІЯ НА ШЛЯХУ ДО ІНФЛЯЦІЇ.

МОСКВА, 11. III. ПАТ. Радянські кореспонденти повідомляють із Токіо, що конференція тамошніх банкирів заявилася за політикою необмеженої інфляції. Банкирі виступили до міністра фінансів з пропозицією обнизити дисконтову стопу та не випускати внутрішньої позички на покриття воєнних коштів. Зате запропонували, щоби воєнні видатки покрити новою емісією банкнотів.

КИТАЙЦІ ПАЛЯТЬ ПОЛЯГЛИХ.

МОСКВА, 11. III. ПАТ. Як повідомляють із Шангаю, в районі недавних боїв палять від кільканайцятьох днів вояків, що полягли в боях. Трупів привозять вантажними самоходами і прикривши брезентом, підпалюють. Буддійські духовники відмовляють підчас того молитви. Китайські окопи перемінилися в братні могили.

—o—

Дрібні вістки.

З огляду на покращання умовин у Шангаї 5 американських торпедовців відплило до Маніли.

Італійсько-більшовицькі переговори у справі торговельного договору тривають.

Перший уряд „незалежної“ Манджурії: предсідник приватної ради Чан-Чін-Кю, премієр міністрів Чен-Сіян-Су, міністр фінансів Га Ге-Сін, міністр закордонних справ Сієн-Кай-Шейк.

Новий ірляндський уряд під кермою де Валери звільнив 20 політичних вязнів, засуджених наглими судами. Сподіються скасування наглих судів.

Данський Дисконтовий Банк понизив дисконтову стопу з 6 на 5 відс.

* В Кордобі вибух загальний страйк, наслідком чого зареквірували військо до випікання хліба.

В міністерстві закорд. справ у Варшаві відбулася конференція послів держав південно-східної Европи.

У Кенігсбергу кружляє поголоска, що Вальдемараса арештували за ґерманофільство та становище до клайпедської справи.

Литва скріпила стежі кордонної сторожі на німецькому кордоні.

Китай погоджується на мирові переговори з Японією щойно після відвороту японського війська з Китаю. Японія каже, що тоді не треба би вже переговорів.

Китайська влада одержала від Японії ноту з пропозицією зупинити воєнну акцію, опісля переговорювати про умовини, на яких Японія могла би віддати захоплені території.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

СЕНАТ ПРИНЯВ ШКІЛЬНИЙ ЗАКОН.

В пятницю радив сенат над проектом закону про шкільний устрій. В дискусії сен. **Кисілевська** заявилася проти закону. Навела незавидний стан українського шкільництва, яке переслідують. До української освіти прикороблюють драконські приписи. Стан українського вчительства неунормований законом, не сказано теж там, яка буде доля українського університету. Промову бесідниці переривав кілька разів маршал, який твердив, що вона відбігає від теми та що предметом нарад не є бюджет м-ства освіти. **Вкінці маршал відібрав голос сен. Кисілевській.**

Мін. **Єнджеєвич**, відповідаючи на закиди менишних бесідників, сказав, що коли проект не говорить спеціяльно про меншинне шкільництво, то це не значить, що поминає його, лише сміло трактує його, як це відповідає польській народовій та історичній традиції. В ділянці передзайманної польської державности розвивалася теж непольські цивілізації, находили в культурі Польщі могутній щит і підойму свого розвитку. Спеціяльно можна це сказати про „руску“ культуру. Годі зрозуміти цю психозу, коли шан. горожанки й горожанки так інакше насвітлюють ті справи. Найліпшим доказом, що їх становище несправедливе, є розвиток „руского“ шкільництва в б. Галичині. „Руска“ суспільність завдячує це не Відневі, а передовсім власним стараниям, а також і льояльній співпраці польських горожан. Тому насвітлювання в дусі суперечнім із правдою дуже кривдить поляків. Зрештою це нас не змилить — кінчить міністр. — Ітимемо дальше шляхом нашої нар. традиції.

Сенат приняв закон у соймовій стилізації. Меншинні поправки відкинули. Ухвалили теж 4 резолюції сен. комісії про постепенну реорганізацію 8-кл. гімназій, щоби уряд здав звіт із виконання закону про акад. школи після того, як поінформується про думку тих шкіл і про покликання ради нар. культури з дорадчим характером м-ства освіти.

ПОС. ПАТЕК ЖАДАЄ ВИЯСНЕНЬ.

ВАРШАВА, 11. III. ПАТ. У звязку із більшовицьким комунікатом у справі замаху на радника німецької амбасади Твардовського пос. Патек був у заступника комісаря закорд. справ Крестенського та жадав вияснення змісту комунікату. Крестенський ск[illegible] справи ще не знає а словам „за намовою деяких польських горожан“ не треба приписувати політ. значіння. Польського посла не повідомили заздалегідь про комунікат, бо не бачили в ньому політ. закраски.

ЛИТВА НЕ ВПУСТИТЬ ЛЕДНІЦЬКОГО.

КОВНО, 11. III. ПАТ. Литовське м-ство закордонних справ не погодилося з м-ством внутр. справ і відмовилося дати візу Ол. Ледніцькому. Більшовицька преса твердить, що Ледніцький мав використати німецько-литовський конфлікт для навязання ближчих польсько-литовських взаємин. Виїзд Ледніцького до Ковна мали попередити переговори у Варшаві. „Берл. Тґт.“ твердить, що відложення виїзду Ледніцького наступило з особистих причин, а не політичних.

ВАЛЬДЕМАРАСА ВДУШИЛИ?

„Дзєннік Віленьскі“ повідомляє, що Вальдемарасові приятелі затрівожилися його долею, бо невідомо, де він подівся. Кружляють чутки, що підчас арештування Вальдемараса прийшло до шарпанини з поліцією, підчас якої його вдушили, а з готелю вивезли вже трупа.

—o—

НОВИНКИ

— **Овочеві щепи** замовляти: А. Терпиляк — садівничо-огородниче заведення в Залукві, почта Галич. Ціна від 0.50—2.50 зол. за 1 штуку. Жадайте цінників. 6—22

— **Чергова конфіската „Діла“.** Попереднє (55) число „Діла“ сконфіскувала львівська цензура за частину (18 рядків) звідомлення зі сойму. Це 5-а з черги конфіската „Діла“ в цьому році.

— **Чи Ви бачили вже** нові весняні моделі на виставі в магазині взуття „КОМЕТА“, Львів, Ринок 21? А до того ще і нечувано низькі ціни?

— **На голодуючих в Угерцях Винявських зложили:** 200 зол. Товариство „Просвіта“ (в натуралях); по 15 зол. Ф. Борис, Стрий; по 10 зол. Евгенія Шмідова, Самбір, І. Мороз, Львів; по 6 зол. Ольга й Олена Кульчицькі, Перемишль, м-р Ярослав Чайковський, Львів, по 5 зол. о. І. Олянович, Лионничі, Б. Шуляковнч, Сянік, В. Возняцький, Самбір, А. Вертипорох, Коло, Л. Дембіцька, Заліщики, Р. Будзинська, Заліщики, В. Калинович, Львів; по 3 зол. о. І. Іванчук, Товсте, **Ом. Водосянський, Угерці Вин.: по 2 зол. А. Ку**кура, Заршин. — Велике враження зробило на присутніх в церкві в Угерницях Вин., коли підписаний прочитав спис жертводавців і додав, що це жертви української інтелігенції для голодного „меншого брата“. Спасибіг! — **о. Сим. Кульчицький,** голова Комітету.

— **Стрілянина на вул. Наболоння у Львові** Вулицею Наболоння у Львові йшов розвідчик поліції Полінський в ночі з 10 на 11 березня ц. р. За ним ішли три жартобливі львовяни й спершу словами, опісля палицями зневажали його. Полінський показав свій поліційний значок і один напасник утік. Два впертіші Володислав Малюта й Маріян Стоколос залишилися на місці „бою“ й періщили палицями розвідчика. Той знову натякав на поліцію, а врешті вийняв револьвер і стрілив, щоби залякати напасників. Коли й тоді дістав здоровенько палицею по голові, черговим вистрілом ранив важко Малюту; Малюта помер у лічниці. Стоколоса арештували під замітом прилюдного насилля. Поліційне слідство виявило, що три „герої“ нічної авантюри були „під чаркою“, бо бавилися кілька годин у коршмі при вул. Наболоння.

— **Лікаря „Бриґідок“ припинили в урядуванні.** Лікареві львівської тюрми „Бриґідки“ д-рові Швіґерові доручили письмо, що його припиняють в урядуванні. Як кажуть, сталося це тому, що згаданий лікар видавав неправдиві свідоцтва про стан здоровля вязнів. На основі таких свідоцтв, дир. Маєвський (якого передше арештували) давав відпустки деяким вязням.

— **Катастрофа літака.** Військовий літак зі Львова розбився в Сяноці біля фабрики вагонів. Летуни врятувалися.

— **Новий зворот у справі Ґорґонової.** Ґорґонову з тюрми перевели до вязничного шпиталю, бо її грудна недуга збільшилася. Лікар ствердив, що Ґ. є в 3-ому місяці вагітности. В звязку з тим можливо, що процес відложать на необмежений час.

— **Плютоновий злодієм.** У звязку з крадіжкою в д-ра Жовнірчука в Бродах 1500 долярів готівкою та біжутерії вартости 500 дол. поліція перевела ревізію у плютонового 22. полку уланів Ратайчака, бо ствердила, що він і його жінка живуть понад стан. У Ратайчиків найшли ще 150 дол., 32 зол. монети, 29 срібних монет, 20 шв. франків, 5 японських ен, пів срібного доляра, два зол. ланцюжки і 6 зол. ложочок. Все те д-р Жовнірчук пізнав як своє. Поліція арештувала теж Клішкевича, якого вже була раз арештувала в звязку з тією крадіжкою та потім випустила, як він почав голодівку. Арештували теж Остапчука і Станішевського, вмішаних у крадіж.

— **Викрили замаховця на життя Вітоса.** Поліційне слідство у звязку з погрозою-анонімом якогось верховинця довело до викриття доброволця-замаховця, що збирався медом зі стрихніною отруїти Вітоса. Під замітом авторства цього листа арештувала поліція Войтіха Суловського зі Спитковиць.

— **Із краєвої хроніки.** В околицях Гвіздця шириться по селах пятнистий тиф. — Семен Гома з Чернятина, городенського повіту, вбив свою жінку зі заздрости й намагався втопитися у криниці, його врятували — для... наглого суду. — На залізничому шляху між Любінем і Ставчанами знайшли розлертого колесами поїзду трупа Івана Врублевського з Містків біля Львова. Жертва неосторожности.

— **Радіо й верблюди.** Про розповсюднення радія говорить подія, про яку оповідає італійська преса. Один італійський учений вернув із довготрівалої подорожі по пустинях Арабії. Його приятелі здивувалися, що він не питав їх про події, які трапилися в часі його подорожі. Учений був про них добре поінформований. Учений оповів приятелям, що у наметах бедуїнів на пустинях Арабії можна побачити відбірні радіоапарати. Декотрі бедуїни забирають радіоапарати в подорож по пустині на собі своє

Відгуки дня.

„Русин“ на концерті.

Стоїмо перед великим концертом „Львівського Бояна“ з нагоди його сороклітнього животіння. З огляду на те не від речі буде описати ноторійну появу, яка прикрашує майже кожний український концерт.

Світло згасло. Занавіса йде вгору. На салі ще якийсь час гамір, люди на швидку руку докінчують речення.

— ...В такій сукні! Як можна!

— ...і вже навіть перед мамою не криється.

— ...і загалом там щось неясно, з тою касою.

— Пст! Пст!

Саля більше-менше тихне. Очі всіх звертаються на естраду. Виходить співачка, співак, чи хор.

Буря оплесків і знову тиша. Тим разом направду.

Нараз коло входу на салю притишений рев:

— Вибачте!

Люди розступаються і входить... „русин“.

Плащ наопашки, ніс догори, лікті на боки. Гремить підкутими пятами в підлогу і суне в перші ряди. По дорозі зсуває плащ із одного рамени і волочить його за собою, нічим Рінальдо Рінальдіні.

Публика перестає цікавитися концертом, а звертає голови в сторону пришельця.

А йому тільки цього треба.

— Игн, иги! — відкашлює на цілу салю. — Перепрошую — і впихається в ряд крісел.

— Там нема місця — сичить хтось із більше вразливими мозолями.

— Як нема, то буде! — гукає мешканець одного з червенських городів.

Запхавшись на середину ряду, починає контролювати числа крісел.

Показується, що його число по другім боці. Всміхається.

— Ах, вибачте. Маленьке непорозуміння.

І протискається назад. Очевидно, концерт весь час іде.

При другій точці „русин“ знаходить своє місце і готується слухати.

Себто: сідає на гамірливе крісло, „розпаковує“ програмку і витягає папір та олівець. Усе це помало, але голосно.

Хто зна, може це який критик...

Саля з полекшею віддихає: врешті можна буде слухати.

Але марні мрії.

Підчас „пяніссіма“ відкашлює „русин“ останки флегми, якої не видер підчас першої точки програми.

А потім: сякає ніс, аж стеля облітає, шурає ногами, а як і стихне, то на те, щоби обділити сусідів своїми увагами.

— Не надзвичайно...

— Я вже чув ліпше...

— Це сяк-так вийшло.

Підчас другої частини концерту починає нудитися. Розглядається, розкланюється старшим паням, молодшим махає рукою, а від усіх мущин жде на поклін.

Врешті — все має свої границі. Має і його терпеливість. Махнувши зневажливо рукою, затягає на одно рамя плащ і —

— Перепрошую — гукає на неуважного сусіда.

Виходить так само, як і входив.

Публика аж тепер направду може спокійно слухати. На жаль — концерт швидко кінчиться.

Галактіон Чіпка.

верблюда та слухаючи радія розганяють свою нудьгу. Учений завдячував свої інформації радієвому апаратові, з яким не розставався ніколи.

— **Кріза у Злучених Державах.** Коли взяти під розгляд такі підприємства як преса, кіна та театри, виявляється, що кріза поклала своє пятно на життя Злучених Держав. 1931 р. було в Ню Йорку 65 чинних театрів і всі були переповнені глядачами, 1932 р. істнує лише 24 театри, але і вони борються з трудношами. Тисячі акторів опинилися без праці й користуються добродійними жертвами. З 20 найбільших нюйорських щоденників залишилося лиш вісім, а чимало журналістів утратило працю. Навіть „рай“ у Голівуді відчув крізу дошкульно. Вже лише дві фільмові фабрики працюють із давним розмахом. Чимало зірок і зірочок не має праці. Звукова фільма зробила переворот у кінематографії, коштувала міліони, але не принесла сподіваних міліярдів. Про кільометри шляхів, на яких стоять авта та вижидають покупців і ржавіють, про переповнені збіжам складниці, вже відомо загально.

— **Льондонський анархіст.** Поліція викрила в мешканні Боріса матеріяли до виробу бомб і анархістичні брошури. У грудні м. р. чимало осіб в Америці та Італії одержало почтові посилки з бомбами й пекольними машинами. У звязку з тими посилками було двох службовиків почти вбитих і чотирьох ранених. Боріса арештували під замітом висилки небезпечних „листів“.

— **Шукають дитини Ліндберга.** Повідомляють, що Спітель один із визначніших представників підземелля, який намагався відшукати Ліндбергового синка, одержав листа з погрозою, щоби перервав свої заходи, бо вкрадуть його двоє дітей... Другий, Біц, в якого Ліндберг просив допомоги в пошукуванні сина, ставав перед судом за пачкування алькоголю. — Капітан корабля „Берґенфйорд“, що 2. березня ц. р. вїхав із Ню Йорку, повідомив поліцію через радіо, що на чердаку корабля перебуває якийсь чоловік із дитиною. Він сів на корабель в останній хвилині перед виїздом. Щоби перевірити, чи це синок Ліндберга, поліція вижидатиме корабля у пристані Берґен.

— **У кількох словах.** На Мадярщині рішили розвязати бензиновий картель у звязку зі зниженою цін. — У школах Букарешту грипа охопила 40 відс. учеників, науку перервуть на якийсь час. — Міжнародній союз летунів нагородив летунською нагородою за 1931 р.: ген. Бальбо, проф. Пікарда, проф. Екенера, летунку Амі Джонсон і Рут Нікольс. — Сніговія, що пройшла над Альзацією, вчинила чимало шкоди та ушкодила телефонічно-телеграфічний звязок. — 1100 мешканців Томашова (Польща) зголосили управі електрівні, що резигнують із годинників-мірил зужитої електричної течії; Томашів бойкотує електрику дуже завзято. — Лотишський корабель „Латвія“, що віз із Анґлії до Риги вантаж вугілля, потонув розбитий кригами залогу врятували ледоломи. — Повінь залила 7 ескімоських сіл у Канаді, нараховують кількасот жертв. — На шляху залізниці Парма—Спеція (Італія) за 20 хвилин уставили новий міст на ріці Маґрі. — Шведська залізниця купує 32.500 тон вугілля з Польщі.

— **Президент Манджурії.** Президент „незалежної“ Манджурії б. цісар Китаю Пуї — внук покійної цісаревої Китаю, яку на чужині називали „старим мудрим Буддою“. Ця жінка була твердовита та не признавала ніякого закону крім власної волі. Довгі роки виховувала вона сина в повному рабстві та довгий час вмішуючись у справи віддалювала хвилину, коли він мав узяти державну керму в свої руки. Помер він трохи раніше від матері. Влада припала маленькому Пуї, що став іграшкою в руках двору. Пуї володів не довго. У країні вибухло повстання, котрим керував Юан-Шікай. Цісар Пуї підписав заяву, що зрікається престолу та переїхав у Тієн-Цзін — на японську концесію. Там прожив він двацять літ. „Пан Пуї“, як називали б. цісаря в Тієн-Цзін мешкав у малій віллі й мало кому показувався, хоч і мав гарні доходи. Говорили про нього, що він знавець науки Конфуція, бо за читанням його книг проминають дні Пуї. Від хвилини війни в Китаї щораз більше зменшувалися його доходи і на удержання свого „двора“ мусів Пуї випродати частину своїх дорогоцінностей. Перед двома сотнями літ предки Пуї примістили манджурську династію в Пекіні, тепер Манджурія знову „взяла“ його до себе...

— **Партійний вишкіл комуністів на Радянщині.** Московська „Правда“ з 17. лютого ц. р. призадумується над тим як виглядає партійний вишкіл комуністів і кандидатів на членів партії. Слухачі курсів сидять у нагортках і шапках навіть у добре огрітих кімнатах. Ніхто з них не має олівця ані паперу на записки. Рівень навчання такий, що посторонньому важко оцінити з яким типом школи має до діла, бо трактують на курсах усякі проблеми у кружку політичної економії, історії партії та кандидатському — з однаковонизьким теоретичним рівнем. На відділі пропаґандистів учитель читає робітницям лист Сталіна до редакції „Пролетарської Революції“. Читає без перерви пів години. Пять слухачок із 14-и дрімає... На несподіване питання, хто такий Кавтський, відповідає вчитель: „Маркс і Кавтський написали історію“.

З театру.

Скандальний вечір польського „зоряна“.

Львівська публика, а радше її т. зв. краща половина, посунула вчора, в четвер 10. ц. м. до Театру Ріжнородностей подивитися на відомого з віденських фільм польського кінового „зоряна“ Іґо Сима, який приїхав з кількома членами одного варшавського театрику ревій. І справді, як довго річ ішла про те, щоби на нього лише дивитися, було все в порядку: бо Іґо Сим парень гарний, може навіть красунь (особливо, коли відповідно підмазаний, як на сцену, та в елеґантному фраку). Але коли прийшлося його і слухати — під кріслами присутніх відкрилася безодня. Іґо Сим „співав“, а його слухачі терпіли нестерпні муки. Щоправда, „співак“ наприкінці (чому не на початку?) своїх „продукцій“ впевняв, що він „співає“ з „важкою недугою горла“, але фактом є, що під кінець вечора фізично і духово недужими почували себе слухачі. Не знаємо, як він „співає“, коли зовсім „диспонований“, але вчора Іґо Сим доказав, що він не лише не має голосу до співу, але й не вміє говорити: з клюсками в роті можна на сцені виступати лише — у пантомімах. Отож люди неспокійно вертілися на сидженнях і меляхолійно роздумували: жаль „зоряна“, коли його фільмове сяйво настільки померкло, що мусить заробляти на прожиток пісоньками, — але що тут публика завинила?!

Ситуацію ратував дійсно першорядний, дуже культурний артист-комік Оовід, бо й „славетня інтерпретаторка“ танґ і інших „модних“ банальностей своїй славі лаврів у Львові не придбала. Більшість скечів оглядали ще, мабуть, фараон Тутанкамен і „круль Цвйочек“. Найкращою додатньою сторінкою програми було те, що вона досить швидко скінчилася. **(ік).**

Літературний куток.

Чеське видання Ґетого.

Вийшли два останні томи 15-томового видання Ґетого в чеськім перекладі; воно має разом 7556 сторінок і видане по-мистецьки. Його зладило 8 чеських письменників.

Німецький Пен-Клюб.

зорганізував прилюдне свято для вшанування роковин Ґетого в Берліні, з участю чужинних письменників: Йоганнеса В. Єнсена (Данія), Ф. Й. Вудбріджа (Америка) і Каземдах-Іраншера (Персія).

Мадярський Пен-Клюб

поділився в своїх поглядах, чи запросити представників чужинних Пен-Клюбів на загальний цьогорічний конґрес до Будапешту і саме кого. Після сецесії опозиціоністів дійшло до порозуміння, що конґрес таки відбудеться.

Останні твори Воллеса.

Майже одночасно із смертю Е. Воллеса появились на книгарськім ринку його останні повісти в нових виданнях, що вийшли теж у численних перекладах. Це: „Назустріч смерти“, „Під чаром несамовитого“, „Переможець перегонів у „дербі“, „Срібний трикутник“. Всі вони змальовують світ злочинців, розбійників, душегубців і фальшівників із відомим талантом автора кримінальних сензацій. Між останніми книжками Воллеса найзамітніша „За великою течією“ — описи з Африки, одні з найкращих, які знає література в цій ділянці. Критика теж захоплюється його автобіографією „Люди“.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

✝ Д-р Дмитро Колпецький, адвокат у Дрогобичі, помер 7-го березня. Похорони відбулися 9. березня. Покійний щойно недавно отворив був адвокатську канцелярію. В. Й. П.!

✝ Марія Стефанія Віра з Туркевичів Лучинська, жінка гімназійного професора, померла по довгій і тяжкій недузі, принявши Найсв. Тайни, в четвер 10 ц. м. Винесення тлінних останків з дому жалоби при вул. Бальоновій ч. 2 до церкви Св. Пятниць відбудеться в суботу 12. ц. м. в год. 9 рано, а по Сл. Божій (біля год. 11-ої) відбудеться перенесення на Личаківський цвинтар.

З Покійною зійшла в могилу молода, ідейна, висококультурна людина, що брала активну участь у нашому національому житті, зокрема в переломових часах 1918—19 рр. Виступала теж часто на концертовій естраді в наших хорах і інших подібних імпрезах. В. Й П.!

—o—

Дописи.

КОМАРНЯНЩИНА. **(Кому грала на похоронах орхестра комарнянського „Сокола").** Є в Комарні українська установа „Сокіл", яка має гарну і добре вишколену орхестру. Цю орхестру оснувало патріотичне комарнянське міщанство, щоби будила і кріпила духа. Та нинішний виділ комарнянського „Сокола" спроневірився цьому ідейному заповітові основників орхестри і перемінив її на похоронне заведення для ховання сельробів, про що свідчить отся подія: Дня 5. III. ц. р. поховоно в Коропужі, рудецького повіту, Миколу Петричку, який перед війною був ряним кацапом і йшов рука в руку зі Скарбком і Суруvкою проти наших діячів о. Онишкевича і п. Тершаківця, за що назвав його о. Онишкевич в очі публично хрунем, а по війні став фанатичним сельробом, який болотом обкидав нашу інституцію та виступав різко проти всіх наших національних товариств. Місцевий парох відмовив йому церковних похоронів з причини його некультурного і явного ворогування проти церкви й релігії. А коли ще місцевий хор, який місцеві сельроби старалися заангажувати до участи в похороні уважав за відповідне відмовитися від участи в нім, то місцеві сельроби, які постановили похорони свого провідника використати до партійної демонстрації, опинилися в критичнім положенні. З клопоту вибавив їх виділ комарнянського „Сокола", бо вислав на похорон національного шкідника свою орхестру, яка під проводом знаного на комарнянськім ґрунті радянського прислужника п. Пеленського відпровадила його на місц. цвинтар. Через це орхестра ця спрофанувала наші прегарні похоронні пісні, бо віддала почесть людині, яка собі на неї не заслужила.

КАЛУШ. **(Музично-вокальний вечір).** З нагоди закінчення 3-місячного курсу режисерів і диригентів філія „Просвіти" в Калуші влаштувала в неділю, 28. лютого ц. р., музично-вокальний вечір. На програму вечора зложилися: вступне слово, що його виголосив п. Король І., після чого хор абсольвентів курсу під управою п. С. Бартка виконав народні пісні: „Про Ничая", „Курилася доріженька" Гайворонського та „На добраніч" Леонтовича. Декламацію „Чигирин" по мистецьки виконав абсольвент курсу п. Кучерак М. Сольоспіви „Фінале" Січинського, „Моє серце", „Її душа — то чайка над водою" Лопатинського при акомпаніяменті фортепяну відспівала гарно п. І. Решетиловичева, яка виконала рівнож декілька муз. творів на фортепяні. Муж. хор при Нар. Домі під батутою п. С. Бартка виконав „Гулял" Нижанковського і „Та не дай Господи" Воробкевича. Вкінці місцеве спортове Т-во „Чайка" під проводом п. Книшівної Ярки вивело балетову сцену „Танець моряків". До танцю грала струнна орхестра під проводом п. А. Возняка. На фортепяні акомпаніювала п-і Воробцева Марія. На закінчення вечора абсольвенти курсу відограли III. дію „Невольника" Кропивницького. Гра випала добре, серед виконавців було слідне опанування ролі. Як на початкуючих аматорів-режисерів акція гра була цілком поправна. Можна побажати філії „Просвіти" в Калуші, щоби й на будуче влаштовувала такі курси та вишколювала працівників, яких наше село так потребує.

Учасник

Нові книжки й журнали.

ВІДРОДЖЕННЯ, ілюстрований місячник українського протиалькогольного руху. Р. V. ч. 3. Березень 1932 р.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 11. III. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., тварогу 4·80—5·00.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Субота, 12. III. в год. 7.30 веч. „Ловці жемчугів", опера Бізета.

Неділя, 13. III. в год. 4. попол. „Сон літньої ночі".

Неділя, 13. III. в год. 8. веч. „Люди в готелі".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 12. III. в год. 8. веч. „Щастя від завтра".

Неділя, 13. III. в год. 4. попол. „Святе полумя".

Неділя, 13. III. в год. 8. веч. „Щастя від завтра"

Кіна.

АПОЛЬО: „Повітреплав Л. А. 3".

КАСІНО: „Трейдер Горн" (В. С. Ван Дайк).

КОПЕРНИК: „Quo vadis"

ЛЕВ: „Безіменні герої".

МАРУСЕНЬКА: „Quo vadis".

МІРАЖ: „Відродження".

ОАЗА: „Чотирьох із легії".

ПАН: „Мадам Сатан".

ПАЛЯС: „Циганські романси" (Бригіта Гельм).

ПАСАЖ: Нечинний.

ПРОМІНЬ: „Граф Каліостро".

СОНЦЕ: „Моральність пані Дульської.

СТИЛЕВЕ: „Жоржетине кохання".

УТІХА: „Хаджі Мурат" (Ліль Даговер, Ів. Мозжухін), „Багряний кінь" (Гут Гібсон).

ХИМЕРА: „Тайна секретарки"

Програма радіо.

Понеділок, 14. березня 1932.

Ляйпціг (259,3) 19.30 Пісні. **Мілано** (331,4) 21.00 Римська промова. **Брно** (341,7) 15.15 Пісні давних композиторів. **Льондон** (356,3) 20.45 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 18.50 Концерт. **Гамбург** (372,2) 19.30 Література. **Букарешт** (394,2) 17.00 Концерт. **Берлін** (419) 20.00 „Зрадник бога". **Рим** (441,2) 17.30 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 20.00 Вечірня музика. **Прага** (488,6) 18.25 Пісні. **Брюселя** (509,3) 15.30 Народня музика. **Відень** (517,2) 15.50 Казки Гете. **Рига** (525,4) 19.30 Концерт. **Мінхен** (532,9) 17.15 Легка музика. **Будапешт** (550,5) 19.40 Концерт. **Ленінград** (1000) 18.30 Концерт для селян. **Осльо** (1083) 18.30 Легка музика. **Калюндборг** (1153,8) 22.50 Танкова музика. **Москва** (1481) 14.00 Література.

Вівторок, 15. березня 1932.

Ляйпціг (259,3) 20.30 Поема. **Мілано** (331,4) 16.55 Музична всячина. **Льондон** (356,3) 16.00 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 19.30 Концерт. **Гамбург** (372,2) 19.30 Література. **Букарешт** (394,2) 21.15 Концерт. **Берлін** (419) 16.30 Концерт. **Рим** (441,2) 21.30 Перша пригода. **Лянгенберг** (472,4) 16.40 „Чим хочу бути". **Прага** (448,6) 19.20 Хор. **Брюселя** (488,6) 19.30 Концерт. **Відень** (517,2) 15.50 Концерт. **Рига** (525,4) 19.06 Концерт. **Мінхен** (532,9) 19.45 Весела программа. **Будапешт** (550,5) 19.30 Опера. **Ленінград** (1000) 18.30 Концерт. **Осльо** (1083) 17.00 Музика з ресторану. **Калюндборг** (1153,8) 21.20 Концерт. **Москва** (1481) 15.00 Література.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО

Неділя, 13. березня 1932.

Львів (380,7) 10.00 Служба божа. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 12.15 Симфонічний ранок. 14.00 „Чим засіяти поля". 14.20 Концерт мандолиністів. 14.40 „Погної перед весняним засівом". 15.00 Концерт. 15.55 Програма для дітвори. 16.20 Грам. кружок. 16.40 „Що приготовити на Великдень". 16.55 Грам. кружок. 17.15 „На руїнах старинних американських держав". 17.30 „Про Т-во Прихильників минулого Львова". 17.45 „Мобілізація стрільців у серпні 1914 р.". 18.00 Хор. 18.15 Концерт. 19.00 Всячина. 19.25 „Її талант і трішечки щастя". 19.40 Спорт. 19.45 Фейлетон. 20.15 Концерт. 21.55 Література. 22.10 Концерт. 22.40 Про погоду дня. 22.45 Спорт. 23.00 Танкова музика.

Понеділок, 14. березня 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 13.15 Господарська оповістка. 15.00 Грам. кружок. 15.15 Перегляд звязку. 15.25. 15.50 Виклади для матуристів. 15.45 Грошева біржа. 16.10 Грам. кружок. 16.20 Французька мова. 16.40 Грам. кружок. 17.10. „Двобій Чарторийського й Миколи I". 17.35 Грам. кружок. 17.45 „На службі милосердя". 18.00 Грам. кружок. 18.20 Пісні. 18.10 Всячина. 19.15 „Лйік про мистецтво". 19.30 Спорт. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 „Про музику". 20.15 Оперетка. 22.15 Фейлетон. 22.35 Поліційна оповістка. 22.40 Танкова музика.

Л. В. III/I. 600/32.

ОПОВІЩЕННЯ.

Магістрат корол. стол. м. Львова подає до загального відома, що зіставлення, які торкаються перенесення кредитів поміщених в бюджеті громади на рік 1931/32 та прелімінар бюджету громади м. Львова на рік 1932/33 є виложені до перегляду в бюрі Виділу III/I Магістрату ратуш, II. пов. двері ч. 62 на протяг 7 днів, а саме від дня 11. березня до 17 березня 1932, включно в годинах від 9-ї до 13-ої.

Інтересованим платникам комунальних даний прислуговує право перегляду в повищім речинці згаданих зіставлень і бюджетового прелімінаря та право вношення закидів і застережень в дальшім 7-дневім речинці це є до дня 24. березня 1932 р.

Магістрат кор. стол. м. Львова.
У Львові, дня 9. березня 1932.

Президент міста
Вацлав Дрожновскі м. п.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.